

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Főter 434.
Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:
Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:
Dr. Reich Aladár
orsz. képvis.

Főmunkatársak:
Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:
Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1.50. Egyes
szám ára 12 fillér.

Júdás-pénz.

A magyar parlament életében olyan eset még nem történt, mint amilyenek színhelye szerdán volt a képviselőház ülésterme. Tudja már mindenki, hogy mi történt: képviselők jelentették be, hogy vesztegetési kísérletek történtek náluk, pénzért akarták megvenni a meggyőződésüket, a Júdás ezüstjét kínálták nekik, hogy hagyják abba az obstrukciót. A középkori hadviselés régi és rüpök taktikája ez, amely azt vallotta, hogy nemcsak vasgolyókkal, hanem aranygolyókkal is lehet várat ostromolni.

Közéletünknek egy megdöbbentő fejezetéhez értünk. A pénz kezdett szerepelni akarni a politikában. Hiszen eddig is szerepelt ugyan, bizonyos választókerületekben, választók között, tanu rá a sok megsemmisített választás s a követküldés jogától megfosztott választókerület. A piszkos kísértések, valamint a tényleges megvesztegetések a választók körében történtek, ahol itt-ott alkalmasnak bizonyult reá a talaj. Most pedig ez a piszkos dolog, amelyet valahogy korlátozni próbált a kuriai bíraskodás,

átakarta tenni működési körét a képviselőházba.

Borzasztó sülyedés csak az is, hogy ennek a dolognak a kísérlete megtörténhetett. Ki hozta ide ezt a rendszert? Amíg a bán Horvátországban volt, ott járta a pénz.

Ezt nem tagadhatja. Maga a nevezetes horvát minisztere, Tomasics ismerte be egy országgyűlési beszédében. Most pedig, hogy átjött miniszterelnöknek, itt üti föl a fejét a vesztegetési kísérlet, amelyhez hasonló eddig nem ismertünk. A hitvány fegyver visszafelé sült el s e percben még nem tudhatja senki, mekkora söprést fog ennek nyomán végezni a felháborodás, amely már ma kiáradt a parlamentből az országba.

Mint az egyik megvesztegetni kísérelt képviselő, Papp Zoltán bejelentette, hogy a szándékolt megvesztegetésért azt kívánták tőle, hogy hat napra utazzon el. Valószínűnek látszik, hogy e hat nap alatt az indemnitás kérdését akarták elintézni s lőtávolon kívül való távolságra birni azon képviselőket, akik

ez ellen a technikai obstrukciót csináltak volna meg.

Az országgyűlésen szörnyű az izgatottság, ami elképzelhető. A botrányos események szinte torlódnak egymásra s a kedélyeknek sem okuk, sem móduk nincsen a lecsillapodásra. Nagyon terhes helyzet ez s még mindig villámokat rejt magában a jövő méhe. Az ország ügyeinek a vezetése sok gondra ad alkalmat, ilyen szomorú helyzetet az alkotmányos óra beállta óta nem értünk. A felháborodás elemi erővel tör ki, mikor megismeri az aknamunkákat. A hatalom tetteihez hozzáfűződik a kétely s a gyanu, kérdés, hogy meddig bírják ki ezt a kormánypártban s meddig tartják magukat képesnek az erkölcsi felelősség viselésére.

Tiszta kép eddig nem alkotható. De valószínűnek látszik, hogy a volt nemzeti párt nem fog megmaradni annak a kormánynak a támogatásában, amelynek uralma alatt a ma nyilvánosságra került dolgok megtörténhettek.

TÁRCA.

Visszaperelt menyasszony.

Irta: Palatinus József.

Irtak vala pedig ezerhétszázötzet, mikor az alábbi eset megtörtént...

Nemes és nemzeti Dáni Ferencnek, a kolozsvári szuperintendensnek fia, vitézlő Dáni József uram egy napon azzal lépett atyja elé, hogy miután eléggé kilegénykedte már magát, családi tűzhely után néz. Megtalálta már szive választottját is, csak meg kell kérni az apjától a kezét.

Dáni uram már rég várta fiának eme nyilatkozatát, miért is helyeslőleg bólintott fejével.

— Hát aztán ki fattya légyen a lányasszony, akit magadhoz akarsz láncolni? — kérde fiától Dáni uram.

— Nemes Bakos Gergely uramnak, ő kegyelmessége II. Rákóczy Ferencz fejedelem gyulafehérvári kincstartójának és sáfárjának leánya, Ilonka.

Dáni uram mindent várt, csak ezt nem. Sehogysem fért fejébe, hogy gabalyodhattak össze a fiatalok, mikor kincses Kolozsvár városa oly messze esik Gyulafehérvár városától! Arra persze nem gondolt, hogy a sze-

relem madárszárnyakon jár. De már ez megvolt, hiába is törte volna rajta a fejét. De hát nem is azon gondolkozott Dáni uram. Nagyobb volt itt a bökkenő. Szólt volna is, nem is; köszörülte torkát, mint aki valami nagyot készül mondani és végre is így szólt fiához:

— Már pedig abból nem lesz semmi se! Nem azért, mert talán részemről megtagadnám beleegyezésemet. Én nem állok frigyetek útjába, hanem ha Bakos uram megtudja szándékod, bizonyosan még a portájáról is kiver. S ennek is megvan az oka. Hallgass meg, majd elmondom és azt hiszem, be fogod látni, hogy e házasságra irányuló minden terved hiábavaió fáradozás.

— Én és Bakos uram fiatal korunkban együtt szolgáltunk Apaffy Mihály udvarában. Testi-lelki barátok voltunk. Ügyességünkért, vitézségünkért mindkettőnket kedvelt a fejedelem. Egyszer aztán törésre került a dolog köztünk. Anyád kezéért ketten versengtünk. Nemes férfiakhoz illően nem volt más választás, mint kardra bízni az ügyet. A párviadalban Bakos uram olyan hatalmas vágást kapott az üstökére, hogy hónapokig őrizte utána az ágyat. Azóta nem szólunk egymáshoz soha, ő nekem halálos ellenségem maig. Mindezeket pedig nem riasztásul mondom el, hanem

azért, hogy kétszer is meggondold a dolgot, mielőtt bekopogtatnál Bakos uram portájára.

Vitézlő Dáni uram türelemmel végighallgatta az apai beszédet s aztán így szólt határozott hangon:

— Hát már akár széna, akár szalma, az mindegy, de megpróbálkozom s addig nem állok meg, míg Ilonka enyém nem lesz.

És a következő héten a kérők, nemes Szecső Kristóf szenátor uram és vitézlő Kallós Illés, nemes Gyulafehérvár városának ékes pennájú nótáriusa beköszöntötte Bakos uram portájára, megkérendő Ilonka lányasszony kezét Dáni uram fiának részére. A kincstartó szívesen fogadta a kérőket, annál is inkább, mivel jóbarátai valának. De mikor jövetelük célját előadták, kissé elkomorult. De végre is engedett a rábeszélésnek. Az esküvő napját pünkösöd utáni Szentháromság vasárnapjára tűzték ki, mikor is nemes Dáni uram megjelenik Gyulafehérváron, megesküsznek és azután a lányasszonyt saját portájára viszi, mert Bakos uram kikötötte, hogy egy napig sem ad nekik szállást és nem is kívánja őket többé látni.

A kérők megvitték Dáni uramnak az üzenetet. Az meg el nem tudta képzelni, mi ütött Bakos uramhoz, hogy ily könnyen beleegyezett a házasságba.

Rákóczi.

(A kassai ünnephez)

Hajh, te bus csodája a világtörténelemnek, magyar nemzet! Patakokban kell ontanod a vért és könnyet, hogy az lehess, aminek az Isten megteremtett: magyar. A nemzeti élet, amely más népnek természetes és mellékes joga, akár élő embernek a levegő: neked epesztő álomkép volt, az élet itala, a bölcsék köve, az ígéret földje. Ezért élsz és harcolsz, ezért vérezel és szenvedsz, ezért térdpelsz Isten trónja előtt, ezért hevülsz, csüggedsz és ravaszkodol a népek tanácsában.

Aki nem hisz a történelem logikájában, az olvassa el a magyar szabadságharcok szörnyű époszát. A nemzet megint egyszer haldoklik. Megmérgezték, letiporták, békóba verték. Bűne volt, hogy magyar volt. Nem tud már mozdulni, csak érezni. Nincs már ereje panaszkodni, csak szenvedni. És látja a megásott sirját.

És ekkor csoda történik. A haldokló utolsó gondolata, amely imádság is megátok, a nemzet forró, reménytelen életvágya, megmozgatja az egeket. A nyitott sir mellett megjelenik a Gondviselés küldöttje. A ragyogó hirnök. Léptei rémülettel töltik el a hóhérok szívét. A kardja hegyén hozza mindazt, amire szüksége van a mindenéből kifosztott nemzetnek. Ő a magyarság, a hazafiság, a szabadság. Ő az önzetlenség, a tisztaság, a hit. Ő az élet, az erő, a méltóság. Ő a bosszu. Ő Rákóczi Ferencz.

Rettentő és örök megszegyenyítésére minden magyarnak, aki valaha zsoldért szolgált a jogtörőnek, feláldozza fejedelmi rangját, mesés vagyonát, családjá boldogságát és nyugalma, kétszer is elutasítja magától a királyi koronát, hogy

beállhasson a szegény farkasbőrösek sorába, akik karddal dermedt kezükben, uttalan utakon követik a szabadság véres csillagát. Soha, amióta a világ áll, soha anyától lett ember annyit nem áldozott egy ideálnak, mint a magyar szabadságnak Rákóczi Ferencz.

A szabadság máglyatüze, amelybe annyi magyar ember beledobta az életét, tűnőklő fényével bevilágította egész Európát, de aztán elhamvadt. A felséges roham, amelyben Rákóczi lovagolt elől, szétmállott a végzet ércbástyáin. Az országban megint csend lett és hideg sötétség. Ennek így kellett történnie, mivel az ígéretföldjére csak egyetértő és tiszta szívvel léphet a zarándok-nemzet. A magyarságot visszavonása tette méltatlanná Rákóczira és a szabadságra.

Néped elvesztette csatáját, te azonban, Nagy Rákóczi Ferencz, dicső triumfátorként pihensz galatai kriptádban. Holtadban is szabad, tiszta, legyőzhetlen és felséges maradtál. Nem vezett kárba huszáraidnak egy kardsuhintása, hajduidnak egy puskalövése sem. A vér, amelyet ontottál, eltörülhetetlen szentségként ismét a magyar névre keresztelte nemzetedet.

Paripád patkója nyomán megtermékenyült a föld és újra meg újra csirázik a szabadság vetése. Az életed példája iskolává lett, amely hazafiakat, hősokeket és vértanukat nevelt a nemzetnek. A neved pedig szilaj és harcias riadóként hangzik a hazában, jogára, méltóságára és erejére emlékeztetve a magyart. Ha valamikor egygyé tud lenni egész nemzeted, akkor méltó lesz a szabadságra és méltó lesz arra is, hogy a hamvaid megtérjenek büszke számkivetésükből.

Mi lesz a tisztviselőkkel?

A mai válságos helyzetben e kérdésre igen nehéz megadni a feleletet; mert aggódva észleltük azokat az ellentétes nyilatkozatokat, melyek az új kormány rövid szereplése alatt az állami tisztviselők törvényjavaslatának sorsáról elhangzottak. Különösen feltűnő az az ellentét, mely közelebből a Vörös László és Dr. Barabás Béla országgyűlési képviselők kijelentései között felmerült.

Vörös László, mint az állami tisztviselők »Országos Egyesületének« elnöke július 4-én a tisztviselők gyűlésén éppen az új kormány-elnök felhatalmazásával azon kijelentéssel igyekezett megnyugtatni a tisztviselőket, hogy:

»a tisztviselők fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslat sürgős letárgyalása a kormánynak is határozott szándékát képezi oly formán, hogy első sorban az *indemnitás*, azután az *ujoncjutalék*, majd az 1903. évi állami költségvetés és ezzel kapcsolatosan a fizetés rendezéséről szóló törvényjavaslat fog letárgyaltatni.«

Ezzel szemben Barabás Béla július hó 12-én nagyváradi beszámolóján állítólag azt mondta, hogy:

»a Széll kormány soha sem foglalkozott komolyan a tisztviselők fizetésének rendezésével.«

A mostani kormány-elnök pedig olyformán nyilatkozott, »hogy nincs is arra nagy szükség, mert bármilyen fontos, mégsem államszükséglet.«

Egyik nyilatkozat sem lett megcáfolva, vagy megerősítve s így nem lehet tudni melyik igaz?

Az kétségtelen, hogy az állami tisztviselők ügye annyira országos érdek és a sürgős elintéztést igénylő országos gazdasági ügyekkel annyira összefügg, hogy azt ezektől szétválasztani alig lehet. Nem tesszük fel az új kormányról, hogy e javaslatot ütő kártyának használná fel. Ez nagyon frivol játék volna.

Mikor eljutottunk odáig, hogy a képviselőház pénzügyi bizottsága a fizetésjavításról szóló törvényjavaslatot letárgyalta és terjedelmes jelentésével a plénum elé terjesztette: az időtől kezdve az állami tisztviselők visszafojtott lélekzettel némán szemlélték azt az elkeseredett politikai harcot, melynek ma sincs vége.

Megkezdődtek aztán mindkét részről az előkészületek a menyegzőre. Dáni uram hamarosan megszerezte a dispencziót. Könnyen ment minden, de nem úgy Gyulafehérváron. Alig gördültek ki a cimerez batárok Bakos uram nemesi portájáról, a vén róka magához hívatta leányát és előadta neki, hogy bizony ő nem lesz soha Dáni József hitvese. Hanem az esküvő ideje alatt Ilonka szerepet fog cserélni a dominiumon lakó Fogarasi István nevű jobbágy leányával, Ilonkával. A lányasszony tisztában volt a helyzettel. Sirt-ritt, könyörgött, de hiába, a kőszívű apa kérlelhetlen maradt. Tudta, hogy a fiatalok mindössze kétszer találkoztak s miután Fogarasi Ilonka csalhatatlan hasonmása volt leányának, biztos volt a csere sikerében. Attól meg egyáltalán nem tartott, hogy a jobbágyleány elárulja titkát.

Elérkezett végre Szentháromság vasárnapja. Nemes Dáni József uram még előtte való nap megérkezett fényes kíséretével a leányos házhoz, hol is igen szívesen fogadtatott. Másnap aztán taracklövés és zeneszó mellett vonult a diszes nászmenet a templomba. Az egész uton nem győztek eléggé betelni a menyasszony szépségével. Dáni uramnak meg az tetszett nagyon, hogy Ilonka nem oly szomorú, mint a menyasszonyok szoktak ilyenkor lenni. A fényes segédlettel megtartott ünnepi szertartás után megáldotta frigyüket a pap s aztán megindult a menet Kolozsvárra.

Alig indultak ki a csilingelő négy lovas fogatok és cimerez batárok nemes Gyulafehérvárosából, a szép menyasszony rózsás arca elkomorult, egész uton hallgatott, mintha szavát szegték volna. Hiába igyekezett Dáni

uram szerelmes szavakkal vidítani, hiába kérdezte szomorúságának okát, Ilonka nem felelt egy kérdésére sem, hanem elkezdett sirni. Bizonyára eszébe jutott az a másik szenvedő leány, a kinek most itt kellene lenni az ő helyén. Dáni uram azzal vigasztalta magát, hiszen az ilyesmi lánydolog.

Eközben beesteledett s a menet éjszakára Marosvásárhelyen szállott meg. Az új pár a részére készentartott szobába vonult, a násznép pedig széjjel oszlott, ki ide, ki oda, rokónához, jó ismerőséhez.

Reggel aztán nagy meglepetésre ébredtek. Eltűnt az új asszony. Hallatlan eset! Lótottakfutottak minden felé, fölkutattak mindent, de sehol sem találták.

Dáni uram rögtön lóra kapott és nyilsebesen vágatott neki a gyulafehérvári poros országutnak. Hogy közelebb érje Bakos uram nemesi kuriáját, Gyulafehérvár közelében leterít az útról és keresztül kasul a szántókon vágatott tovább. Hát amint egy zsellérkunyhó elé ért, csodák-csodája, kit látott! Ilonka állt a kunyhó ajtajában kisirt szemekkel. Rögtön leugrott a lóról s feléje közeledett. Az megnézte egy darabig, mintha nem hinne saját szemeinek s egyszer csak egy sikolylyal a vitéz karjaiba omlott. Képzhetni a viszontlátás örömet.

— Hát hogy kerültél ide szépséges virág-szálam? — kérde a meglepett férfi.

A lányasszony azután előadta, mily utonmódon szedte rá Dáni uramat az apja. Az meg csak hüledezett, tágra nyitotta szemeit s azon gondolkodott, hogy valóság volt-e avagy gonosz álom, mi vele megtörtént. De

ha már így áll a dolog, ezen segíteni kell. Nem is sokat tétovázott, hanem nyeregbe emelte az igazi menyasszonyt és neki vágatott Marosvásárhelynek, hol is aztán elbeszélte a várakozóknak a gonosz tréfát. A felültetett násznép aztán Kallós Imre nótárius uram tanácsára visszafordította a kocsirodját Gyulafehérvárnak, hogy most már valóban megtörténjék az esküvő, az előbbi pedig nyilvánítassék semmisnek. Nézett aztán a ravasz kincstartó, mikor meglátta a visszatért násznépet. De azért sem szép szóval, se semmi-nemű fenyegetés dacára nem volt rábirható, hogy leányát Dáni uramnak adja. Így került pörre aztán a dolog.

Az érdekes pör majdnem egy évig húzódott. Megfordult minden fórumon, de sehol sem tudtak benne dönteni. Végre is a szentsék elé került az ügy, hol aztán nemes Bakos Gergely uram leányát, Ilonkát nemes Dáni József uramnak ítelték, megindokolván az ítéletet azzal az érveléssel, hogy Dáni uram azon jóhiszeműséggel esküdött örök hűséget Ilonkának, hogy az Bakos uram leánya, nem pedig Fogarasi Ilonka, s végül a dispenczió sem Fogarasi, hanem Bakos Ilonka részére volt kiállítva.

Igy aztán vitézlő Dáni József uram piros pünkösdi utáni Szentháromság vasárnapján egy év elteltével csakugyan Bakos Ilonkát vitte haza kincses Kolozsvár városában lévő nemesi portájára, mint ahogy ez megvagyon írva az akkori följegyzésekben.

Ki tehet arról, hogy azzal az időponttal egyidejűleg a harcok küzdelme mind hevesebb lett és az előző kormányt áldozatul ejtette.

És ki tehet arról is, hogy a kormányválság után az új kabinet a kibontakozást még nem tudta megteremteni sőt új harcok és bonyodalmak támadtak s a parlamenti zavarokban ki az, aki tudná micsoda ok gátolta a kérdéses törvényjavaslat letárgyalását?

Az ország dolgainak ilyen változása számunkra is megjelölte az irányzatot! Mikor a nemzet közvéleménye a mi kérő szavunkra nem tagadta meg rokonszenvét és áldozatkészségét: most a válságos helyzetben mi is tudjuk és érezzük, hogy mit kell tennünk! S mint hálás gyermekei a magyar hazának, békés türelemmel várjuk a küzdelem lefolyását és a bonyodalmak szerencsés megoldását.

A várakozáson kívül helyezkedhetünk-e más álláspontra akkor, midőn a viszonyok a Haza sorsát állították a mi érdekeink elébe?

A tisztviselői kar hazafisága megtalálta a hozzá méltó álláspontot és magatartást; ennél fogva roskadozva bár, de türelemmel hordozza tovább a vállaira nehezült keresztet.

Nehéz idők sulya nyomja a magyar állam közéletét és ez áldatlan állapotban mit tehetünk mi — az állam kormányzat munkásai s a nemzet intelligens zöme, melynek léte az ország sorsától függ?

Mit tehetnénk egyebet, mint szorongó szívvel türrük a válságos helyzetet és bizunk azok bölcsességében, a kiknek elhatározásától függ sorsunk jobbra fordulása és akikre ama kötelesség hárul, hogy e helyzetet orvosolják.

Bár nyomoruságunk és veszteségünk a múlt idővel mindjobban növekedik, még sem szabad csüggednünk: *hazafiságunk várakozásra és kitartásra kötelez.*

Jóleső érzéssel veszek tudomást arról, hogy a magyar tisztviselői kar — igen kevés kivétellel — hozzá illő elhatározással követi igaz hazaszeretetének sugallatát s előbbre valónak tekinti a haza és a magyar nemzet érdekeit, mint a maga helyzetének javítását.

Inkább szenved tovább és takargatja nyomoruságát, de nem panaszolja hangos szóval egyéni bajait akkor, midőn a haza sorsa válság elé jutott.

A mi hitünk és bizodalunk a trónbeszédbe foglalt ígéretnél, s a kötelező válaszfelirat által adott szó szentségében van!

A tisztviselők sorsa az Ország becsületbeli ügye, nem lehet és nem jöhet olyan magyar kormány, mely ennek elintézése elől kitérjen!

Ez a biztosítéka annak, hogy mi lesz a tisztviselőkkel?

Harmath Domokos.

Iskolai értesítők.

III.

Baja thj. febr. város rom. kath. elemi népiskoláinak értesítője az 1902—903. (XXIII.) tanévről. »A példa hatása a gyermeki jellemre« czimen Nagel Lajos értekezést irt a gyermekek helyes neveléséről és azok jellemének fejlesztéséről az iskolában és a családi körben. A következő fejezetben az iskolaév nevezetesebb eseményei közöltnél, ezután az iskolai hatóságok tagjainak névsora, továbbá az összes tanulók érdemsorozata övetkezik. Működött a három iskola 16 osztályában 11 tanító, 5 tanítónő és két hitoktató. A tanulók száma a belvárosi iskolában 263, a felsővárosiban 257, az alsóvárosiban 558, összesen 1078 volt, mely a múlt évihez képest 38 főnyi csökkenést mutat. A tanulók közül elköltözött 59 fiu és 33 leány, nem osztályoztatott 50 fiu és 27 leány, meghalt 1, az év végén 690 fiu és 295 leány járt iskolába; rom. kath. volt 1073, g. kel. 1, ág. ev. 2, ev. ref. 2.; csak magyarul beszélt 81, más nyelvet is beszélt 277 tanuló. Jutalmakra jutott 71 K. A szegény iskolás gyermekek felruházásáról és iskolai könyvekkel ellátásáról jószívü emberbarátok gondoskodtak. A füzet befejező részét a jövő iskolai évre vonatkozó értesítések képezik.

IV.

A Bajai izraelita hitközség elemi-, polgári fiu és leányiskolájának 22. értesítője az 1902—903. tanévről. A bevezető cikk kegyeletos szavakban emlékszik meg Stekler Sámuel volt izr. iskolai

igazgatóról. Ezután az izr. polgári fiuiskolák huszonöt éves multjáról tömör ismertetés követezik. Az elemi iskolába és óvába 253 gyermek, a polgári fiuiskolába 79, a leányiskolába 65 tanuló járt, kik közül összesen 84 volt vidéki illetőségű. Az egész intézet fentartása 28.587 K-t igényelt. A hármastanintézetben működött 14 tanerő. A tanulók név- és érdemsorozata, a statisztikai táblázatok és a jövő évre szükséges tudnivalók töltik meg be a tartalmas értesítő lapjait.

HIREK.

A kormány leleplezése.

Saját tudósítónk távirata.

Szapáry László gróf fiemei kormányzó, a minisztereink intimusa ma beismerte, hogy a függetlenségi képviselők megvesztegetési céljaira a pénzt ő adta. Az a körülmény, hogy milyen benső viszony van közte és a miniszterelnök közt, már most mindent megmagyaráz. Parlamenti körökben nagy a consternáció.

Császká érsek a lövészkertnek. Császká György kalocsai érsek a jubileumi lövészkertre 50 korona díjat adományozott.

A bajai céllövész társulat f. é. augusztus 20-iki ünnepi lövészetén Baja város közönsége 100 korona, a Bajai Takarékpénztár 100 korona, a Bajai Kereskedelmi Bank 50 korona, a Baja Segélyzőegylet 40 korona díjjal lesznek képviselve. Dr. Gil Ernő 60 korona lövészkerti díjat adományozott.

Czérnay Imre úr, törvényhatósági bizottsági tag, a bajai ipartestület érdemes agilis elnöke tegnap a saját, úgy 56 iparos és kereskedő társa érdekében nagyobb szabású előterjesztésben a zombori m. kir. pénzügyigazgatóságnál lépéseket tett az iránt, hogy az amugy is rossz gazdasági viszonyokkal küzdő bajai polgárság a jogtalan és illetéktelen megadóztatás terhéől megkíméltessek. Hasonlóképp előterjesztést tett Baja város Tanácsának, hogy ezen ügyben Baja város polgárságát pártfogásába vegye.

Utazó halott. Mult hó 28-án délelőtt egy borsódi földbirtokos, Latinovits Sándor hunyt el a szabadkai városi kórházban. A halálesetről táviratilag értesítették az elhunyt családját, mely a hullának kiadását és hazaszállíthatását kérte a rendőrségtől. Miután Latinovits nem járványos betegségben hunyt el, a rendőrség megadta a hazaszállítási engedélyt.

Gyilkosság Jankovácson. Jankováczi tudósítónk jelenti, hogy vasárnap délután véres mulatság volt a községben. A legények bor fölött valami csekélység miatt összeszólkóztak, mire általános verekedés támadt. Eközben Agács Ferenczet oly szerencsétlenül hasba szurták, hogy két napi borzasztó kínlódás után meghalt. Hogy ki volt a tettes, nem lehet tudni, maga az elhalt se tudta megmondani.

A lövészkert jubileumi ünnepe rendező bizottsága folyó hó 3-án, d. u. 5 órakor összes ülést tart a városháza nagytermében. A rendezők ez úton kéretnek föl szives megjelenésre.

Válasz. Lapunk mult heti számában »Idegen sör« cimmal egy közleményt hoztunk, melyre ma a következő Választ kaptuk: Igen szép és üdvös dolog, sőt kötelesség, midőn a magyar ipart és magyar gyártmányt pártoljuk s ezt hazánk érdekében szükségesnek is tartom, — de midőn az a négy fővárosi sörfőzde — az egész ország rovására kartelt és pláne azt oly módon kötötték, hogy megkötik vevőik kezeit akkép, hogy a ki egy fővárosi sörfőzdenél a kartel létre jötte előtt (t. i. a kartel azóta áll fenn, a mióta a király sörfőzde üzemét beszüntette) vevő volt, annak nevezett fővárosi sörfőzdek — kartel értelmében hat hónapon belül sört nem szállíthatnak, ez által a verseny ki lett zárva és a vevőkört

a fővárosi sörfőzdek maguknak országsszerte biztosították. Az igen tisztelt cikkíró úgy lát-szik mindezeket nem tudja, vagy tudni nem akarja és a látszat a mellett szól, hogy a cikkíró úr ezen szolgálataért, melyet a fővárosi sörfőzdeknek teljesít — ellenszolgálatban részesül. Tehát senki sem veheti rossz néven, sem pedig hazafiatlanságnak, ha így kényszerhelyzetbe hozva az idegen, illetve külföldi sörfőzdeknél — üzletének folytatása érdekében — üdvösebb összeköttetést keresnek.

Magányógyintézet Baján. Dr. Kuzman Oszkár bajai műtő orvos a Kossuth Lajos-utca 623. szám alatti Bodrogi-féle házban a június hó 25-én kelt 44245/903. számú belügyminiszteri engedély alapján folyó hó 1-én megnyitotta sebészeti-, testgyógyászati-, gége-szeti-, szemészeti-, nő és belgyógyászati magányógyintézetét.

Céllövészet. Folyó évi július hó 26-án a lőkertben tartott céllövészet alkalmával történt 540 lövés, ezek közül volt 66 egyes, 63 ket-tős, 49 háromas, 12 négyes és 1 szeglövés. Szeget lőtt: Gebhardt Dezső. Négyest lőtt: Gebhardt Dezső 3, Somogyi Gyula 3, Spitzer Mór 2, Eckert István 1, Bittermann Károly 1, Kubinszky Aladár 1 és Székely Alfréd 1. Háromast lőtt: Bitterman Károly 12, Gebhardt Dezső 10, Somogyi Gyula 7, Spitzer Mór 7, Eckert István 6, Szász Ottó 4, Goldreich József 1, Kubinszky Aladár 1 és Székely Alfréd 1.

Bácskai iparosok Szegeden. A szegedi kereskedelmi és iparkamara által f. évi aug. hó 20-án Szegeden rendezendő kerületi iparosgyűlés tudvalevőleg össze lesz kötve hasznos tanulmányokkal, amiket bőségesen nyújtanak a Szegeden működésben levő nagyobb ipartelepek, szövetkezetek, gyárak, ipari szakiskola stb. Az iparosok nagy kedvvel föl is kapták az alkalmat, amennyiben magából Bácsme-gyéből már eddig is több, mint ötszázán jelentkeztek a gyűlésre. És pedig: Szabadkáról 97, Ujvidékről 64, Bajáról 22, O-Kanizsáról 51, Obecséről 40, Zentáról 32, Cservenkáról 37, Palánkáról 20, Bezdánból 48, Apatinból 4, Topolyáról 28, Orsováról 21, Kuláról 21, Gajdobráról 7 résztvevő jelentkezett. Kisebb számban jönnek még Temerin, Petrovaszelló, Bulkesz, Zsabja, Kulpin, Futtak, Kucora, Sándor stb. községekből. Nagyobb csapatok vannak még jelezve Hmvasárhelyről, Szentesről, Zomborból, Csongrádról stb.

Zongorák és cimbalmok — csak első rangú gyártmányok — kedvező fizetési feltételek mellett tíz évi jótállással kaphatók Wagner Antalnál Baján.

Hölgyek öröme! Legjobb szer az egész világon a bajai Dr. Lehman arckenőcs, mely pár napi használat után megifjítja az archórt, eltávolít redőket, szeplőt, májfoltot, bőrtakát (Mitesser.) Egy tégely ára 1 korona, csak ne-vem és arképemmel ellátott tégelyt fogadjunk el! **Gyarmati Emil** városi gyógyszerháza a Szent-Háromság-hoz Baján.

Fischer Lipót utódai helybeli jónevű divatárú-cég közhírré teszi, hogy **női divat-cikkei** (csipkék női kelengyék részére, ruha-diszek, paszomány, szallagok és napernyők) eddigi különben is olcsó árait azok felére szállította le, miután azokat többé nem tartja. A nevezett cég óriási raktárt tart ezenkívül kötő-pamutokban, férfi és női fehérművekben, harisnyákban, cipőkben, disztárgyakban stb. stb. s azokat szintén a legolcsóbb árban bo-csátja áruba.

Közönség köréből.

Ezen rovat alatt közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Tisztelettel felkérem az alábbi sorok köz-lésére:

Felelet „BARANYAI“-nak.

Mint hogy fenti álnév mögé rejtőző, de könnyen felismerhető cikkíró ur e lap 29-ik szá-mában cikket írva a mélykúti közegészség-ügyi botrányról, csekély személyemet azon váddal illeti, hogy én azért nem fellebbeztem meg a sérelmes mélykúti képviselőtestületi határozatot, mert »kifogyott a merszem«, bá-

tor leszek a közönség tájékoztatására az ügy mélyébe világítani. Nem szólok arról, hogy minő szegényletes egy 9000 lakosú, jómódú nagyközségre nézve, ha a szegény községi orvos bőrén akarja a lakosság pár garasát megtakarítani, azt sem kutatom, hogy minő előzményei voltak a sérelmes határozatnak, mely a leendő községi orvost a megélhetés legszélsőbb határához kívánta szorítani, csak azt állapítom meg, hogy ezen határozat ellen, bár törvényes formák közt hozták, fellebbezést nyújtott be megyénk orvosi fiókszövetség a vármegyei törvényhatósági bizottsághoz, tehát nem én, hanem a fiókszövetség elnöksége, melyet dicső emlékü elnökünk Dr. Hadzsy képviselt csekélységgel egyetemben. E fellebbezést beadtuk, bár előre tudtuk, hogy elutasítják, mert a belügyminiszter több rendeletében az 1876. XIV. t.-c. 145. §-ának a) pontja tekintetében a legszélesebb szabadságot adta meg a községeknek és megengedte, hogy a pályázatban bármiféle kikötés legyen tehető, csak akadjon orvos, ki azt elfogadja.

De mi ennek dacára a vármegye színe előtt már reá akartunk mutatni Mélykút szűkeblúségére, mely még mult századbeli elvek szerint az orvost »kilorgós«-nak nézi, a ki örüljön, ha egyáltalában kenyeret adnak neki.

Tiltakozni akartunk az ilyen gondolkodás ellen, mely ha igen kevés jó izlésre vall is, de mégis törvényes. És éppen a törvényességéből folyt aztán további magunktartása is. Nem remélhattunk semmit a belügyminiszternél, a ki maga is kénytelen megengedni a falusi szűkmarkúságot, mert a törvény törvény.

Nem is fellebbeztünk tovább a belügyminiszterhez, hanem egyelőre a várakozás álláspontjára helyezkedtünk. Ha majd az orvosi kar szervezkedése tökéletes lesz, akkor majd az afféle dolgokon is tudunk segíteni és hiszem, hogy talán ez az idő nincs is oly túlságosan távol.

Az én »merszem« itt nem szerepelt semmit, mert ha a mélykútiak haragjától félnem kellett, úgy e haragot már a megyéhez benyújtott felebbezéssel szerencsés lehettem magamra vonni, e felebbezés folytatásához újab »mersz« igazán nem volt szükséges. És aztán, míg egyrészt a merni, vagy nem merni kérdéseinek feszegetése a gyermekszobába való, addig másrészt bátor vagyok cikkíró urat felkérni, kérdezze meg immár egyesületté tömörülendő — és hála Istennek — szép számú ellenségeimet, köztük első sorban az általa oly élesen megtámadott mélykúti jegyzőt, vajjon őket a »merszem hiánya« tette-e ellenségeimmé? Akkor aztán cikkíró ur is beléphet az ő egyesületükbe, bár ott valószínűleg nem lehet a tagdíjjal adós maradni, mint a bács-bodrogh-vármegyei orvosi fiókszövetségénél!

Dr. Rényi József

a bács-bodrogh vármegyei orvosi fiókszövetség titkára

NYILT TÉR

Ezen rovat alatt közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Nagyérdemű közönség!

Van szerencsém teljes tisztelettel jelenteni, hogy Baján, a **Bódogh-téren** az eddig **Wagner Antal** könyvkereskedő által birt helyiségben egy teljesen modern

fűszer- és divatárúkereskedést

rendeztem be.

Midőn ezt nagybecsű tudomásukra hozni szerencsém van egyszersmind tisztelettel közlöm, hogy a fűszer és csemegekereskedés szakmájába vágó cikkek kivül nagy választékot tartok minden néven nevezendő **úri és női divatcikkekben** s azokat a lehető legolcsóbb áron bocsátom árúba.

Szives támogatást kérve, maradtam
Baja, 1903 aug. hó 1.

kiváló tisztelettel

Rossmann K.

Eladó!

Használt, jó karban, ablakok, ajtók, ablak-vasak, zsalu és használt téglá.

Bővebbet nyújt

Sárkány Lázár.

Az 51. számú dunai

MALOM

fele része szabadkézből eladó.

Cím a kiadóhivatalban. 3 3

Üzlet felosztás.

A n. é. közönség becses tudomására adom, hogy

borkereskedésemet

felosztatom.

Siller- és fehérboraimat jutányosan, beszerzési áron alul is **eladom.**

Valamint eladom az összes különféle nagyságu **boroshordókat** és egy **borderítőgépet.**

Kérem ugy a helybeli, mint a vidéki vevőközönséget boraim megtekintésére

Kiváló tisztelettel

özv. Müller Henrikné

3-2

borkereskedő BAJÁN.

LIPIK Szlavoniában I. rendű fürdőhely

Egyetlen jódtartalmu alkalikus hőforrás (64° C.) a kontinensen.

A lonjavölgyi vasut állomása (Dugosellon át.) Azonkivül Pakrac-Lipik déli vasut állomása (Zóna-tarifa.)

Kitüntetve: Budapest, Bécs, London, Róma, Brüsszel.

Fényesen berendezett gyógyterem, kávéház és étterem, nagyszabásu park, fedett sétány, térzene, kitünő gyógyszállodák, katonatiszti gyógyház, gyermek-sanatórium, pompásan berendezett fürdőépületek, villanyos világítás.

Felülmulhatlan hatásu **gyomor-, bél- és gégehurutnál, köszvény és csuzos bajoknál, ischiásnál, csontbajoknál,** mindennemű **hurutos bántalmaknál,** valamint minden **mirigy és vér-betegségnél.**

A fürdőidény alatt 8 kiváló orvos rendel. Lipiki hévviz szétküldése egyenesen a forrástól, továbbá **Édeskúti L.** cégtől Budapestben.

Lipiki forrassó közvetlen a fürdőigazgatóságnál rendelhető. — Bővebb felvilágosítással szolgál

4 2

a fürdőigazgatóság.

Kellő iskolai képzettséggel bíró fiú

tanulóul

felvétetik

Nánay Lajos

könyvnyomdájában

BAJÁN.

Feltünő ujdonság.

DELICE — Minden hirdetés felesleges. — A dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szihat.

legjobb valódi francia **szivarkapapir** és **szivarkahüvely** kapható az ország minden különleges ségi árúdjában.

REISZ és PORJESZ

BÚTORGYÁRA

BÉKÉSCSABA.

Nagyvárad,

Fiók-telepek:

B A J A,

Erzsébet királyné-utca (volt Mészáros-féle ház).

MODERN BÚTOR.

TELJES LAKÁSBERENDEZÉSEK.

Legolcsóbb gyári árak.

Mindenféle diszitó- és kárpitósmunkák elvállaltatnak.

Ugyanott egy jó házból való fiú tanulóul felvétetik.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém tisztelettel jeleníteni, hogy 1869. év óta fennálló

Könyvkereskedésemet

a mostani üzlettemmel szomszédos és eddig Berndorfer Ede által birt nagyobb és szebb helyiségbe helyezem át. Nem mulaszthatom el ezzel az alkalommal, hogy városunk és vidéke érdemes közönségének leg-összintébb hálámat és köszönetemet ne nyilvánítsam azért a megtisztelő szives pártfogásért, a melyet irányomban évek hosszú során át tanusítani kegyes volt. S midőn aziránt esedezném, hogy ezzel a jóleső bizalommal engem továbbra is támogatni kegyeskedjék, maradtam

Baja, 1903. július havában
hazafias tisztelettel

ifj. Wagner Antal.

Eladó ház.

A fő-utcán levő, jelenleg Lerner Antal utóda cég által bérben birt

H Á Z

fele része

E L A D Ó

Bővebb értesítést nyújt

Raisch Dusán

fodrász

2-2

Értesítés.

Bátor vagyok a n. é. közönség és mélyen tisztelt eddigi megrendelőim b. figyelmét felhívni arra a körülményre, hogy megboldogult férjem elhalálozásával a Baján már 35 év óta fenálló

fényképészeti műtermet

továbbra is vezetni fogom.

Mivel állandóan a legjobb munkaerőkkel rendelkezem, képes vagyok bárminő, e szakmába vágó munkát elvállalni.

Fényképek a legkisebbtől életnagyságig, úgyszintén gyermek-felvételek, csoportok, régi képekről való reproductiók, üzleten kívüli felvételek, platin képek, bromezüst nagyítások stb. jó és pontos elkészítéséért felelősséget vállalok.

Miután eddigi t. megrendelőim és a n. é. közönség b. pártfogásába ajánlom magamat, esedezem, hogy nagyrabecsült bizalmukkal megtisztelni méltóztassanak

Tisztelettel

özv. Goldstein Márkné.

8-8

Kiadó üzlethelyiség.

A jelenleg Boriszák István által birt

üzlethelyiség

november hó 1-ére kiadó.

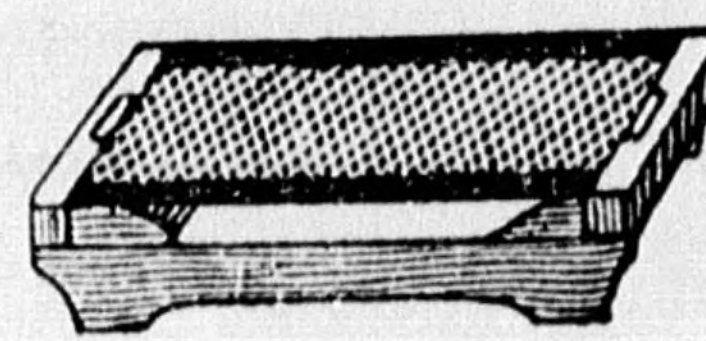
Bővebb felvilágítást

Müller Antal háztulajdonos nyújt

Parádés kocsis

jó bizonyítványokkal helyben, vagy a vidékre, convencióra vagy havi bérrel ajánlkozik. Cime: HOCHFELDER GÉZA közvetítőnél Baján (a gőzfürdő mellett) tudható meg.

Ugyanott **szakácsnők** és **házvezetőnők** keresetnek, valamint egy jó karban levő kerékpár is eladó.

Itt az alkalom

arra, hogy mindenki az egészségtelen, penészesedő szalmazsákját eldobhassa és helyébe, **csekély 8 koronáért**, egy kiváló erős, fakeretű

acélsodrony ágybetétet rendelhessen nálam, mely tartós és olcsó, szag- és feregmentes, ennél fogva egészséges. Az ágy belmértékének beküldése után, annak megfelelően szállítja a készítő: 10-8

ifj. Utry Pál, Baja.

Három hold föld

a vaskúti út mentén eladó.

Eredeti SINGER VARRÓGÉPEK

családi használatra és minden ipari célra.

Egyszerű kezelés! — Nagy tartósság! — Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes tanfolyamok a divatos műhímzés minden technikájában.

Electromotorok varrógépüzemhez minden nagyságban.

Hímzőselyem-raktár nagy színválasztékban.

Singer Co. varrógép részvénytársaság.

PARIS 1900:
„GRAND PRIX”

Figyelmeztetés!

Eredeti Singer varrógépek csak a mi üzleteinkben kaphatók. Minden más varrógépüzlet által Singer

megjelöléssel áruba bocsátott gép, egyik elavult rendszerű gépünk utánzat: amely újabb rendszerű családi varrógépeinket szerkezet, szolgáltatási képesség és tartósság tekintetében utól nem éri!

TEMESVÁR 1891:
ARANY ÉREM.
POZSONY 1899:
EZÜST ÉREM.

Baja város és vidéke részére elárusítónk:

F A R A G Ó A N D O R

Baja, Kisvásártér-utca 568.

Egyedül valódi angol Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

o Az üvegek felszerelése a keresk törvény mintavédelme alatt áll. o

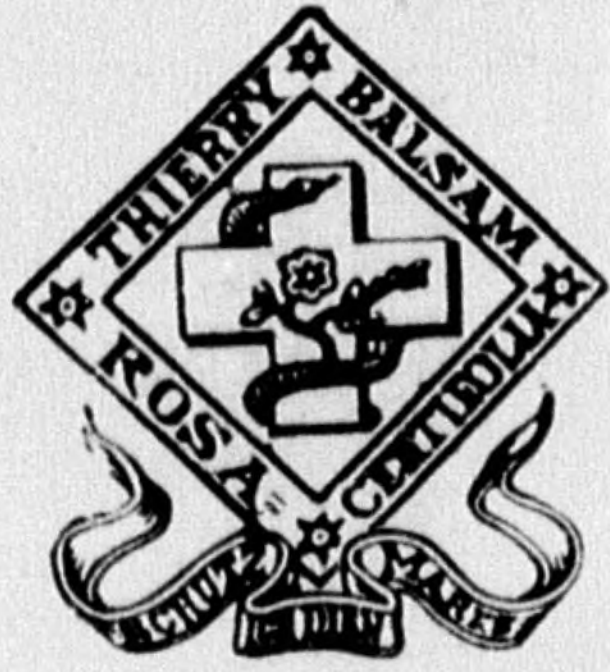
E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utólérhetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden káros állapotában, enyhíti a hurutot, csillapítja a valadékok, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégebb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor s bélbetegségeket és szaggatásokat a testben. 5. Széleden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochindriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvas fogaknál és szájröghadaskor, s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felhűfögést, a szájnak és gyomornak bűzét. 7. Külsőleg bántalmazó gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz, kiütési varak, megfagyott és megégett tagokra, rüh, fekély, bőrduzzadás és repedés stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zugást, szaggatást, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza-védjegyre.

Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyáramból rendelnek eredeti szab cartonokban. Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 duplaüveg 4 korona, Bosznia és Hercegovina részére 4 korona 60 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel. Szétküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett. 20-20

Miért szenved Ön? holott mindenféle efa, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást vagy amputálást.

Thierry A. gyógyszerész **Centifolia-kenőcs** egyedül valódi

használatánál, rendkívül jó hatása, a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalmak enyhítésénél utólérhetetlen. A valódi centifolium-kenőcs alkalmazható: a gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbánczok eseteiben továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak, a csontvesedésnél, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinöves, képződmény, karbunkulus és rákál; végre pokolvar, körömféreg, körömgyűlés, a lábna járás közben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzúgás stb. stb. esetében. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt **3 korona 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll.** Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe van-e a fenti **védjegyem** és cégem: **Thierry (Adolf) Limited győgtára az „Órangyalhoz“ Pregradában, égetve. Thierry A. gyógyszerész balzsama és Centifolia-kenőcse.** — Ezen gyógyhatásukban felülmúlhatlan két szer nemesak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebbi annál értékebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkezéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért értéktelen és hatáskülsőlyegetett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban és eshetőségekre készenléthez kell lenni. Ha olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és cimezzük:

(Thierry Adolf) „Órangyal-győgtár“ Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett — Központi főraktár Budapesten, Török J. győgtára. Zágrábban Mittelbach S. győgtára, Récsben Brady L. győgtára.

Minden praktikus háziasszony,
aki a
zománcozott edény

jóságát nem a külsejében, hanem annak tartósságában és olcsóságában keresi, az csupán a szürkén zománcozott Westen 3-féle „secessió“ védjeggyel ellátott

lemez főző-edényeket

vásárolja, melynek zománca használat közben nem pattan le s a forró tűzhelyen akár üresen is állhat

Főraktár:

DRESCHER GYULA

VASKERESKEDÉSÉBEN

BAJÁN,

12-9

hol az árú leszállított gyári árak mellett kapható.

●—● Pártoljuk a honi ipart! ●—●

A legjobb

Író ténták „STELLA“ védjeggyel

Másolható ténták „STELLA“

Színes ténták „STELLA“

Tusoldat „STELLA“ védjeggyel

készülnek a „STELLA“ vegyészeti gyárban

BUDAPESTEN.

Főraktár:

Ifj. WAGNER ANTAL papirkereskedésében

BAJA.

52-13

●—● Pártoljuk a honi ipart! ●—●

ÖZV. SPITZER SIMONNÉ és TÁRSA

BAJA.

A j á n l j á k:

kapubejáratok, folyosók, konyhák, fürdőszobák, gépházak, üzlethelyiségek, templomok padozatának burkolására

egyszerű és diszes cementlapjaikat

mint **legszebb, legtartósabb és legolcsóbb** burkoló anyagot

Szártunk:

járda, fali és préselt disztéglát, cserepet, viharálló hornyos cement tetőcserepet, cementcsöveket, gipszdiszitményeket stb. Elvállalunk mindennemű **B E T O N** és

o—o—o **T E R A Z Z O** munkát. o—o—o

Raktáron tartunk:

beocsini, portland és román cementet, darabos és építő meszet, kátrány és aszfalt fedéllemezeket, aszfalt elszigetelő lemezeket, kátrányt, tinctort, carboli-neumot és aszfaltot. o—o—o

A magyar általános köszénbánya r. társ. főképviselete.

Nyomatott Nánay Lajosnál Baján.